

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier

De Korensteeg en de panden op de
Grote Markt 43 en 44, Sint-Truiden

Stadsgezicht

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

De Korensteeg en de panden Grote Markt 43 en 44, Sint-Truiden –
Stadsgezicht (opheffing)

Onderwerp

Benaming: Korensteeg en de panden Grote Markt 43 en 44

Adres of ligging: Grote Markt 43-44 en Korensteeg (Sint-Truiden)

Dossier

Type dossier: opheffingsdossier (Gehele opheffing)

Dossiernummer: 4.001/71053/105.1

Bescherming

Beschermd als: stadsgezicht

Beschermingsbesluit: koninklijk besluit van 16 oktober 1981

URI Besluitendatabank Onroerend Erfgoed:

<https://id.erfgoed.net/bsluiten/1709>

Inventaris Onroerend Erfgoed

URI Inventaris Onroerend Erfgoed:

<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/2662>

Samenvatting

De bescherming als stadsgezicht van de Korensteeg en panden Grote Markt 43-44 in Sint-Truiden wordt opgeheven. De woningen langsheen de Korensteeg werden in 1982-1986 afgebroken en vervangen door nieuwbouw, daarbij gingen de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken onherroepelijk verloren. Door de afbraak van deze panden ging het historisch karakter van de Korensteeg verloren. De erfgoedwaarden zijn onherstelbaar aangetast of verloren gegaan.

Datum

Datum: 4/07/2023

INHOUDSTAFEL

1.	Aanleiding tot opmaak van het dossier	4
2.	Beschrijvend gedeelte	4
2.1.	Ruimtelijke context.....	4
2.2.	Historiek van het beschermde goed	4
2.3.	Historiek van het beschermings- en beheerdossier	5
2.3.1.	Historiek van het beschermingsdossier	5
2.3.2.	Historiek van het beheersdossier	6
2.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	6
2.5.	Juridische toestand.....	6
2.5.1.	Adres en kadaster	6
2.5.2.	Onroerend erfgoed	6
2.5.3.	Omgeving	7
3.	Evaluerend gedeelte	7
3.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	7
3.2.	Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan	8
3.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing	8
4.	Bronnen	8
4.1.	Archiefbronnen	8
4.2.	Literatuur	8
4.3.	Internetbronnen.....	8
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	8
5.1.	Omgevingsplan	8
5.2.	Fotobijlage	8
5.3.	Documentatie	9

1. AANLEIDING TOT OPMAAK VAN HET DOSSIER

Dit is het inhoudelijk dossier bij het opheffingsbesluit van het stadsgezicht Korensteeg en de panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44 met de onmiddellijke omgeving. De opheffing van de bescherming kadert in de evaluatie van het beschermde erfgoedbestand, zoals ingeschreven in de Beleidsnota Onroerend Erfgoed (2019-2024) van minister Matthias Diependaele.

De bescherming van het stadsgezicht Korensteeg en de panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44 te Sint-Truiden werd onderzocht in het project 'snelle screening' (2021-2022). Deze snelle screening had als doel om op een termijn van anderhalf jaar die beschermingen te detecteren die vandaag overduidelijk niet meer aan de hedendaagse selectiecriteria voor bescherming voldoen. Met uitzondering van de stedenbouwkundige ensembles en het archeologisch en varend erfgoed, werd het volledige beschermde bestand gescreend.

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Ruimtelijke context

De bescherming als stadsgezicht betreft de Korensteeg en de panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44. De Korensteeg is een smalle steeg vertrekkend op de Grote Markt en uitkomend in de Beekstraat, waarvan de noordoostelijke gevelwand gevormd werd door de zijgevels van het aanpalende huis De Pauw (Grote Markt nummer 43) en het daaraan grenzende burgerhuis (Grote Markt nummer 44) (zie documentatie foto 2-5).

De Grote Markt van Sint-Truiden is een zeer ruim plein, met onregelmatige plattegrond. Op de markt komen belangrijke invalswegen uit: ten noorden, naast de abdij, de Diesterstraat (vroegere Cloesterstraete of Steenstraete) en de Plankstraat, ten oosten de Luikerstraat (voormalige Brustemstraete), ten zuiden de Naamsestraat (voormalige Clockheimstraete), ten zuidwesten de Hoogbrugstraat, verlenging van de Tiensestraat (de vroegere Staepelstraete). Het huidige uitzicht van het plein wordt bepaald door de volumes van het stadhuis met haltoren in het midden van de markt, de Onze-Lieve-Vrouwekerk ten noordoosten, en de abdijtoren ten noorden. De gevelwanden zijn vrij heterogeen van samenstelling: vele huizen hebben een oude kern, die kan opklimmen tot de 17de eeuw, de meeste echter zijn aangepast: enkele fraaie 18de-eeuwse exemplaren, doch overwegend 19de- begin 20ste-eeuwse gevels, en een paar nieuwe gebouwen.

2.2. Historiek van het beschermde goed

De Korensteeg en de aanpalende bebouwing werden in 1981 in de inventaris van het bouwkundig erfgoed opgenomen. Ze werden als volgt omschreven:

De Korensteeg: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/127001>

Smalle steeg waarvan de gevelwanden worden gevormd door de zijgevels van de huizen op de markt en in de Beekstraat, en door de achterbouw en koermuren van deze huizen. Het enige huis dat op de steeg uitziet is nummer 13A. In de noordoostelijke straatwand bevindt zich een gedicht, classicistisch poortje uit de tweede helft van de 18de eeuw: hardstenen rondboogpoortje ingeschreven in een rechthoekige omlijsting met neuten, imposten en licht uitspringende, trapezoïdale sluitsteen met korte druiplijst.

Het pand Grote Markt nummer 43: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/22756>

Diephuis, gelegen op de hoek van de Korensteeg. Drie traveeën en drie bouwlagen onder lessenaarsdak (mechanische pannen) met schild aan de voorzijde, aanleunend tegen nummer 44. Jaartal 17.2 door middel van muurankers op de

voorgevel; het huidig uitzicht is neoclassicistisch (tweede helft 19de eeuw). Bakstenen gebouw met gecementeerde en beschilderde voorgevel. Rechthoekige vensters in een geprofileerde omlijsting, voorzien van sluitstenen met rankwerk en kordon vormende lekdrempels. Gewijzigde begane grond. In de zijgevel bleven enkele S-vormige muurankers bewaard.

Het pand Grote Markt nummer 44: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/22757>

Diephuis van drie traveeën en vier bouwlagen onder schilddak (kunstleien), met huidig neoclassicistisch uitzicht uit eind 19de eeuw, doch kern uit de tweede helft van de 18de eeuw (zichtbaar in de achtergevel). Bakstenen gebouw met bepleisterde en beschilderde lijstgevel; ingekraste motieven op de borstwering der derde bouwlaag. Rechthoekige vensters in een geprofileerde omlijsting, voorzien van een siersluitsteen met rankwerk; rechthoekig balkon met recente balustrade over de tweede bouwlaag. Gewijzigde begane grond. De achtergevel behield zijn classicistische, eind 18de-eeuwse ordonnantie: rechthoekige vensters in een vlakke omlijsting van beschilderde hardsteen, met smalle druiplijst.

2.3. Historiek van het beschermings- en beheerdossier

2.3.1. Historiek van het beschermingsdossier

De Korensteeg en de panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44 werden bij koninklijk besluit van 16 oktober 1981 beschermd als stadsgezicht. Aan de basis van deze bescherming lag de historische waarde: de Korensteeg en de panden op de Grote Markt nummer 43 en nummer 44, als restant van het middeleeuws stratenpatroon.

De aanleiding voor de opmaak van het beschermingsdossier waren de onderhandelingen tussen de private eigenaar en de stad om aanpalende Korensteeg privé te verwerven en gedeeltelijk te overbouwen. Om deze plannen te realiseren zouden drie panden worden afgebroken namelijk Beekstraat nummer 15 en Grote Markt nummers 43 en 44. De toenmalige Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen werd in 1978 op de hoogte gebracht van deze plannen.

Afbeeldingen van de Korensteeg en omgeving ten tijde van de bescherming zijn opgenomen onder hoofdstuk 5.3 documentatie (foto 1-4).

Een inspectieverslag opgemaakt door de Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen van 23 mei 1978 omschrijft de gebouwen en de steeg als volgt:

Het huis z.g. "De Pauw" (Grote Markt nummer 43), gelegen op de hoek van de Korensteeg, is een diephuis van drie traveeën en drie bouwlagen, 17.2 gedateerd door middel van muurankers. De lijstgevel is opengewerkt met rechthoekige vensters in een geprofileerde omlijsting voorzien van sluitsteen met rankwerk. De begane grond is gewijzigd. In de Korensteeg bevindt zich een 18de-eeuwse rondboogdeur in rechthoekige omlijsting en pilaster op neuten. Hoewel grondige ingrepen noodzakelijk zijn, verkeert het gebouw in een betrekkelijk goede bouwfysische toestand.

Het pand Grote Markt nummer 44 is een diephuis van drie traveeën breed en vier bouwlagen hoog onder een schilddak bedekt met kunstleien. De voorgevel heeft een neoclassicistisch uitzicht uit het einde van de 19de eeuw. Achter de gevel gaat een oude kern schuil uit de tweede helft 18de eeuw onder meer af te lezen van de achtergevel getypeerd door de classicistische ordonnantie met rechthoekige vensters in een vlakke omlijsting van beschilderde Maaskalksteen met smalle druiplijst afgezet met geblokte hoekbanden.

Beekstraat nummer 15 is een nieuwbouw uit de jaren 1950.

De Korensteeg vormt een verbinding tussen de Markt en de Beekstraat. De Korensteeg is begrensd door een bakstenen muur voorzien van een 17de-eeuwse vakwerkbouw met overkraging en een 18de-eeuwse rondboogpoort.

Het voorstel van de Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen is het beschermen van het pand Grote Markt nummer 44 als monument. De Korensteeg wordt voorgesteld als stadgezicht. De Korensteeg dient haar huidige tracé te bewaren en de asfaltbedekking dient vervangen te worden door kasseien. Het niveau is fel opgehoogd en dient verlaagd te worden. De afsluitmuur tussen het achterpand van nr. 43 dient behouden te worden, beginnend vanaf de nieuwbouw van de Beekstraat tot en met het 18de-eeuwse rondboogpoortje.

De provincie gaf een gunstig advies voor deze bescherming. De stad gaf een ongunstig advies omdat er een nieuw BPA in opmaak was en de te beschermen gebouwen geen merkwaardige architecturale waarde hebben.

De eigenaar was tegen de bescherming. Volgens de eigenaar waren de panden in een slechte staat en hebben de panden geen kunsthistorische of architecturale waarde. Beide panden zouden onbewoonbaar zijn.

Op 16 oktober 1981 werd de Korensteeg en de panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44 beschermd als stadgezicht. Het voorstel om het pand Grote Markt nummer 44 te beschermen als monument werd niet gevolgd. De reden daarvoor is niet bekend.

2.3.2. Historiek van het beheersdossier

Op 20 januari 1982 gaf de Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg gunstig advies voor de sloop van het pand Grote Markt nummers 43-44 en het bouwen van een appartement. De bebouwing langs de Korensteeg kon aanvaard worden omdat ze een herwaardering van de steeg als verbindingssader beoogde. De volledige bebouwing van het binnengebied zou alleen in dit perspectief aanvaardbaar zijn. De herwaardering en herbestrating van de steeg diende in dit project opgenomen te worden.

In 1986 werd een handels- en wooncomplex gebouwd (het huidige nummer 43-44) (zie fotoregistratie foto's 1-2).

2.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 2 juni 2022. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de opheffing.

De gebouwen zijn in goede bouwfysische toestand.

2.5. Juridische toestand

2.5.1. Adres en kadaster

Het stadsgesicht omvat vandaag de Korensteeg en de panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44 te Sint-Truiden, kadastraal bekend als Sint-Truiden, 1ste afdeling, sectie H, perceelnummer 963E en openbaar domein (Korensteeg). De panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44 vormen één geheel met Beekstraat nummer 15 en Beekstraat nummer 17 en Korensteeg nummer 2.

Ten tijde van de bescherming kadastraal bekend als Sint-Tuiden, 1ste afdeling, sectie H, perceelnummers 961G2, 961F2, 962E, 963D.

2.5.2. Onroerend erfgoed

Opheffingsdossier: De Korensteeg en de panden Grote Markt 43 en 44, Stadsgezicht

De Korensteeg en de panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44 werden bij koninklijk besluit als stadsgezicht beschermd op 16 oktober 1981. <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/2662>

De Korensteeg en de panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44 maken deel uit van de vastgestelde archeologische zone <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11920>

De Korensteeg en de panden Grote Markt nummer 43 en nummer 44 liggen in de UNESCO bufferzone van het stadhuis en het Belfort Sint-Truiden <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15037>

Het beschermd onroerend erfgoed in de omgeving van het beschermd onroerend goed wordt weergegeven op een omgevingsplan in bijlage bij dit opheffingsdossier.

In de omgeving bevinden zich verschillende beschermde monumenten:

- het huis de vier heemskinderen, beschermd monument bij ministerieel van 4 februari 1987, <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/2799>
- Stadhuis Sint-Truiden met belfort, beschermd monument bij koninklijk besluit van 20 februari 1932, <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/2723>
- Parochiekerk Sint-Martinus, beschermd monument bij ministerieel besluit van 10 juli 1997, <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/3112>
- Kapittelkerk Onze Lieve Vrouw Hemelvaart, beschermd monument bij koninklijk van 30 december 1933, <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/2701>

In de omgeving van het stadsgezicht bevinden zich verschillende vastgestelde gebouwen:

- Huis "het papegaaiken", vastgesteld bouwkundig erfgoed bij ministerieel besluit van 1 februari 2018, <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/18025>
- Winkel met houten pui, vastgesteld bouwkundig erfgoed bij ministerieel besluit van 1 februari 2018, <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/18025>

2.5.3. Omgeving

Het goed is gelegen in woongebied volgens het origineel gewestplan Sint-Truiden, goedgekeurd op 5 april 1977.

3. EVALUEREND GEDEELTE

3.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

Zoals blijkt uit hoofdstuk 2.3 historiek van het beschermings- en beheerdossier werden de panden Grote Markt nummer 43 en Grote Markt nummer 44 afgebroken en vervangen door nieuwbouw. De aanpalende tuinmuren werden herbouwd. Het uitzicht van de Korensteeg wijzigde grondig door de afbraak van deze hoekpanden en de bijhorende tuinmuren die mee het historische karakter bepaalden. Door deze ingreep is het authentieke karakter van de steeg verloren gegaan.

Gezien de volledige afbraak en de nieuwbouw in 1986 gingen de erfgoedelementen en -kenmerken van de Korensteeg en panden Grote Markt 43-44 volledig verloren. De herkenbaarheid als een historische steeg met onder meer de 17de-eeuwse overkragende vakwerkbouw en de neoclassicistische rondboogpoort is niet meer aanwezig. De erfgoedwaarden zijn verloren gegaan bij de sloop van de panden Grote Markt 43-44.

3.2. Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan

De erfgoedwaarden zijn verloren gegaan. Het inhoudelijk verslag bij de bescherming registreert de erfgoedwaarden die verloren zijn gegaan voldoende. Er zijn bijgevolg geen bijkomende maatregelen vereist voor de registratie van de erfgoedwaarden of het behoud van erfgoedelementen in een onroerenderfgoeddepot.

3.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als stadsgezicht van de Korensteeg en de panden Grote Markt 43 en 44 te Sint-Truiden, wordt geheel opgeheven. Het kadastraal perceel gevat door de opheffing is opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

Gezien de volledige afbraak en heropbouw in gewijzigde vorm in 1982-1986 gingen de erfgoedelementen en erfgoedobjecten, meer bepaald de authentieke materialen, bouwtechnieken en gevelafwerking volledig verloren. Door de afbraak van de panden ging ook het middeleeuwse en historische karakter van de steeg verloren. De materialiteit onderbouwt niet langer de historische waarde van de bescherming, meer bepaald als voorbeeld van een middeleeuwse steeg.

4. BRONNEN

4.1. Archiefbronnen

Onroerend Erfgoed Limburg, Beschermingsdossier DL000225, Korensteeg + Grote Markt 43-44 + omgeving (GYSELINCK J., 1981).

4.2. Literatuur

SCHLUSMANS F. met medewerking van GYSELINCK J., LINTERS A., WISSELS R., BUYLE M. & DE GRAEVE M.-C. 1981: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Limburg, Arrondissement Hasselt*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 6n2 (He-Z), Brussel - Gent.

4.3. Internetbronnen

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED (2023) Korensteeg en aanpalende gebouwen (online) <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/127001> (geraadpleegd op 17/04/2023).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED (2023) *Huis De Pauw* (online) <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/22756> (geraadpleegd op 17/04/2023).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk opheffingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, postkaarten, archieffoto's, bouwplannen, kadastermutaties, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.